

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та
спорту України
29 березня 2012 року № 384
(у редакції наказу Міністерства освіти і науки
України
від 05 червня 2013 року № 683)

Форма № Н - 3.04

Закарпатська академія мистецтв
(повне найменування вищого навчального закладу)
Кафедра дизайну

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи композиції

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки 02 Культура і мистецтво
(шифр і назва напрямку підготовки)
спеціальність 022 Дизайн
(шифр і назва спеціальності)
ОПП графічний дизайн
(назва)
факультет дизайну та декоративно-прикладного мистецтва
(назва факультету)

2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма із дисципліни «**Основи композиції**» для студентів I курсу за напрямом підготовки 02 Культура та мистецтво, спеціальністю 022 Дизайн, ОПП «графічний дизайн», освітнього ступеня «бакалавр»

"_28_" _серпня__ 2020 року

Розробник: Савчин С.І., викладач кафедри дизайну ЗАМ.
Робочу програму схвалено на засіданні кафедри дизайну ЗАМ.

Протокол від "28" серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри Небесник Іван Іванович

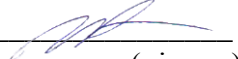
(підпис)

Небесник І. І.
(прізвище та ініціали)

"28" серпня 2020 року

Схвалено методичною комісією вищого навчального закладу за напрямом підготовки спеціальністю 022 «Дизайн», ОПП «Графічний дизайн», освітнього ступеня «бакалавр»

Протокол від "28" серпня 2020 року № 1

"28" серпня 2020 року Голова (_____
(підпис) Небесник І. І.)
(прізвище та ініціали)

"28" серпня 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань 02 Культура та мистецтво	Нормативна
Модулів - 2	Спеціальність (професійне спрямування): 022 Дизайн (графічний дизайн)	Рік підготовки:
Змістових модулів - 5		1-й
Загальна кількість годин - 90		Семестр
		1-й, 2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 аудиторних - 2	Освітній ступінь: бакалавр	32 год.
		Практичні, семінарські
		34 год.
		Самостійна робота
		24 год.
		Вид контролю: міжсесійний контроль, залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Основною **метою** пропедевтичного навчання з композиції та формування є розвиток художнього мислення, творчої та просторової уяви, фантазії, здатності до асоціації, смаку, без яких неможлива творча діяльність художника. Такі завдання, як формування початкових навичок роботи з формою на площині, в рельєфі та об'ємі, побудова уявлень про засоби композиції, про композиційні прийоми, формують у студента гостроту зору, просторове мислення, відчуття гармонії, пропорції, чуття матеріалу.

Серед основних завдань цього курсу є знайомство з елементами проектної мови, освоєння візуальної мови, розвиток навичок об'ємно-просторового зображення об'єктів, пошук джерел виразності форми та способів втілення задумів.

Завдання:

1. Оволодіти теоретичним курсом, передбаченим програмою;
2. Виконати вправи з формотворення на площині та об'ємні проекти у м'якому матеріалі (папір, картон);
3. Набути навички роботи з відповідними інструментами, з методами виконання ескізів та кінцевого рішення;
4. Засвоїти основні положення композиції — цілеспрямоване творення цілісності;
5. Виконуючи завдання, наочно показати вплив композиційних чинників (ритм, пропорції, контраст і т. д.) на виразність композиції.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

1. Основні положення цілісного композиційного рішення;
2. Закономірності творення абстрактно-асоціативних образів;
3. Композиційні прийоми – стилізацію і комбінаторику;
4. Композиційні засоби – поняття про ритм і пропорції, контраст і нюанс.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти:

1. Оперувати уявленнями та вміти їх виражати графічно;
2. Вести пошукові дії на початкових стадіях ескізування;
3. Аналізувати свої ескізи та критично вибирати з їх ряду оптимальний варіант;
4. Відпрацьовувати оптимальний варіант без втрати образності відповідно до поставленого завдання;
5. Володіти навиками роботи у невеликому форматі з дрібними елементами;
6. Працювати з графічними інструментами.

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ I

Змістовий модуль 1. Образно-асоціативна композиція.

Тема 1. Предмет композиція. Творення нових форм предметів внаслідок появи нових різноманітних форм життя. Поняття форми. Логічне мислення та продуктивна уява. Образність та асоціативність.

Тема 2. Образна композиція. Образна композиція на основі обводу кисті руки власної кисті руки створити графічну композицію, перетворивши початкову лінію в один чи декілька образів на вільну тему. Можна використовувати як внутрішній простір площини обводу, так і зовнішній.

Формат паперу 200x300 мм. Техніка виконання вільна. Матеріали – туш, гуаш, олівець.

Тема 3. Абстрактна композиція на основі обводу кисті руки. Створити абстрактну графічну композицію. Початкова лінія утворює замкнений простір, який треба організувати будь-яким чином, не виходячи за межі контуру. Завдання на оригінальність рішення площини. Організуються хаотичні або упорядковані площини з крапок, плям, ліній або просторові конструкції.

Формат паперу 200x300 мм. Техніка виконання вільна. Матеріали – туш, гуаш, олівець.

Тема 4. Контрастні асоціативні пари. Будується на суб'єктивних відчуттях за подібністю або контрастом. Передається узагальнений емоційний стан, де реальне явище замінюється ідеалізованою схемою. Необхідно створити зорові образи двох протилежних понять або явищ, наприклад: радість – печаль; агресія – спокій; щедрість – жадібність; реальність – мрії; хвороба – здоров'я і т. д. Уникати зображення предметів реального світу. Оперувати лініями, плямами, хаотичними або упорядкованими формами, сполученнями тону, фактури, кольору відповідно до власних суб'єктивних відчуттів, уявлень і керуючись логічними міркуваннями, аналізом і зіставленням подібності або різниці, контрасту, протилежності сутності обраних для опрацювання понять.

Формат кожної композиції – 200x300мм; Матеріали – туш, гуаш, можливий колаж, відмивання, бризкавання, відбитки, розмазування і т. інше.

Змістовий модуль 2. Основні властивості композиції.

Тема 1. Симетрія – як норма прекрасного. Основні види симетрії: дзеркальна, осьова, центральна, гвинтова. За темою “Симетрія” передбачається виконання на одному аркуші двох графічних завдань. Перше – рисунок природного аналога, предмета

побуту і т. інше. Друге – стилізований варіант цього аналога з геометричних фігур (не більше 7-10). Допускаються їх накладання та перехрещення, однак усі місця накладань чи перехрещень повинні чітко проглядатися (змінювати свій колір на протилежний). Крім чорної та білої плям, можливе використання контуру різної товщини.

Формат паперу – 200x300мм. Матеріал – чорна туш, гуаш, перо, циркуль, рейсфедер, лінійка.

Тема 2. Асиметрія. Закономірності гармонії асиметричної композиції: пропорції, органічний зв'язок між частинами форми, композиційна урівноваженість. Поняття центру композиції. За темою “Асиметрія” передбачається виконання на одному аркуші двох графічних завдань. Подібно до попереднього завдання, але виражено асиметрично.

Формат паперу 200 X 300мм. Матеріали — чорна туш, гуаш, перо, циркуль, рейсфедер, лінійка.

Тема 3. Статика як поняття. Пропорції мас у статичі. Симетрія як головний засіб організації статички. Загальні закономірності прояву статичності.

За темою “Статика” виконується графічне завдання. Мета: використовуючи геометричні фігури, створити статичну композицію. Бажана кількість фігур 6-7. Крім чорного кольору можливе застосування контуру різної ширини, растрового фарбування. Геометричні фігури у накладаннях та перехрещеннях повинні чітко проглядатися (змінювати свій колір на протилежний). Можливе використання додаткових елементів (прямі та криві лінії, метричні або ритмічні ряди різноманітних крапок), які сприятимуть виявленню образу.

Формат паперу 200x300мм. Матеріали — чорна туш, гуаш, перо, циркуль, рейсфедер, лінійка.

Тема 4. Динаміка як протилежність статички. Пропорційний лад в динаміці. Супідрядність елементів. Головні формоутворюючі лінії у складних силуетах. Рівновага форми. За темою “Динаміка” виконується графічне завдання, аналогічне попередньому.

Формат паперу 200x300мм. Матеріали — чорна туш, гуаш, перо, циркуль, рейсфедер, лінійка.

Змістовий модуль 3. Основні засоби композиції.

Тема 1. Ритм. Поняття ритму. Чотири етапи вивчення засобів композиції: стилізація, комбінаторика, метричний порядок, ритмічний порядок.

Тема 2. Стилізація як поняття. Процес стилізації: вибір і зарисовка природного аналога; поетапна трансформація форми, пошук загального характеру, конструктивної особливості форми; кінцевий варіант у вигляді геометризованого елемента.

Мотив для пошуку елемента. Зарисовки і відбір. Творча уява. Пошук геометризованого модуля. Цілісність сприйняття. За темою “Стилізація. Пошук комбінаторного елемента” виконується три чорно-білі графічні рисунки на одному аркуші. Зображення повинні відповідати трьом етапам стилізації.

Формат паперу 200x 300мм. Матеріали — чорна туш, гуаш, перо, циркуль, рейсфедер, лінійка, лекала і пензель.

Тема 3. Комбінаторика як поняття. Призначення комбінаторного методу. Пошуки варіантів різних комбінацій за допомогою шаблону або кальки. Перевірка елемента на комбінаторні можливості і внесення в нього при необхідності відповідних поправок. За темою “Комбінаторика” в ескізах шукаються можливі комбінації елементів, визначається, яка кількість варіантів буде подана на основному аркуші. Розраховується розмір елемента для подальших побудов, кількість елементів у рядах, кількість рядів, їхнє розташування на форматі.

Формат 200x300мм. Графічні чорно-білі композиції. Матеріал – чорна туш або гуаш, необхідні інструменти.

Змістовий модуль 4.

Тема 1. Метрична повторюваність як поняття. Характер метричних повторів: форма елемента; розмір елемента; крок між елементами. Види метричних рядів: простий; складний; надскладний. Контраст елемента і фону. Нюанс елемента і фону.

Тема 2. Ритмічна повторюваність. Відмінність від метричної. Можливості ритму: спрямованість, розмір, інтервал.

Виразність ряду за рахунок:

- характеру елемента;
- його розташування;
- зміни тону;
- деформації або трансформації елемента.

Поєднання ритмічної і метричної систем. В рамках теми «Метрична повторюваність» і «Ритмічна повторюваність» передбачається створити композиції з елементів, розроблених на основі стилізації природного аналога.

Із варіантів комбінаторних рішень, що виконанні на попередньому етапі, необхідно вибрати два найбільш цікаві варіанти. Один комбінаторний варіант лягає в основу метричної композиції, інший – ритмічної.

Виконання завдання на метричний повтор передбачає такі етапи:

- Визначити кількість елементів у ряді та кількість рядів на форматі, згідно з обраним комбінаторним рішенням.
- Розрахувати розміри елемента та інтервалів між елементами в ряді, а також розмір елемента між рядами.
- Вирізати із цупкого паперу шаблон елемента або перенести його на кальку.
- Розкреслити тонко загостреним олівцем сітку на основному аркуші паперу, використовуючи креслярський інструмент (лінійку, циркуль, лекала – залежно від необхідності).
- Нанести олівцем на сітку, використовуючи шаблон, всі елементи в необхідному порядку.
- Виконати композицію тушшю (гуашшю), використовуючи інструменти.
- Очистити гумкою виконану композицію від непотрібних слідів олівцевої розмітки.

Виконання ритмічної композиції здійснюється в основному у такому ж порядку.

Відмінність полягає у тому, що спочатку треба визначити ритмічну залежність, а також визначити розташування і компоновання сітки. Після того, як сітка буде нанесена на основний аркуш паперу, в тому випадку, коли ритмічно змінюються розміри комбінаторного елемента, слід зробити шаблони на кожен його типовий розмір. Далі – у необхідному порядку перенести зображення і виконати тушшю.

Формат чорно-білих композицій – 200х300 мм.

Матеріал: чорна туш або гуаш. Відповідні інструменти.

Тема 3. Контраст і нюанс. Контраст як поняття. Сила контрасту. Слабкість контрасту. Небезпека контрасту. Необхідний зв'язок між контрастом і нюансом. Завдання і сутність контрасту.

За темою “Контраст і нюанс” виконується одне кольорове графічне завдання. На аркуші паперу розташовується проста геометрична форма (квадрат, прямокутник, трикутник, коло), поділена на дві рівні частини, які дещо зміщені відносно лінії поділу. В цій фігурі створити абстрактну або образну композицію, схема побудови якої може бути або єдиним цілим у двох частинах, або повторюватися в кожній частині, або бути дзеркальним відображенням відносно осі поділу. Одну частину композиції слід вирішити у гранично контрастних відношеннях без нюансування, другу – з нюансуванням, намагаючись якомога більше зменшити контраст.

Формат паперу – 200х300мм. Техніка виконання вільна.

Тема 4. Виконання проекту в якому буде використані розроблені композиції комбінаторики, метричної та ритмічної повторюваності. Рапорт буде використано, як окремі елементи або фактури предметів (декоративні панно, орнаменти, фактурні поверхні) можливі технологічні поєднання згідно спеціальності на якій вони навчаються. Ставиться завдання використання і розуміння набутих знань композиції в інших навчальних предметах згідно спеціалізації (проекування, профмайстерність).

МОДУЛЬ II

Змістовий модуль I. Основи формоутворення тривимірних об'єктів. Робота з папером – найбільш простий та ефективний метод розвитку просторової уяви. Прийоми роботи з папером;

Тема 1. Метричний рапорт з прорізним модулем. Рапортна композиція на основі геометричного орнаменту. Пошук стилізованої форми для рапорту. Пошуки варіантів різних комбінацій. Визначається кількість потрібних елементів. Готуються розгортки, виклеюються форми і створюється рельєф. Можливі корективи і ускладнення в кінцевому варіанті.

Формат основи – 200x300 мм. Матеріал – папір, клей ПВА.

Інструменти – лінійка, лінійка-трикутник з прямим кутом, циркуль, олівець, гумка, ніж(скальпель), ножиці, лезо, картонка.

Тема 2. Ритмічний повтор з об'ємним модулем . Рапортна композиція на основі геометричного об'ємного орнаменту. Пошук стилізованої форми для рапорту. Пошуки варіантів різних комбінацій. Визначається кількість потрібних елементів. Готуються розгортки, виклеюються форми і створюється рельєф. Можливі корективи і ускладнення в кінцевому варіанті.

Формат основи – 200x300 мм. Матеріал – папір, клей ПВА.

Інструменти – лінійка, лінійка-трикутник з прямим кутом, циркуль, олівець, гумка, ніж(скальпель), ножиці, лезо, картонка.

Тема 3. Геометрична об'ємна форма на площині із включенням літер, що підкреслюють форму. Завданням передбачається створення тривимірної композиції на основі відомих фігур (куб, циліндр, піраміда) керуючись знаннями про контрасти форм, розмірів, кольору, фактору пропорцій. Використовуючи специфічні характеристики першоелементів та літери включені у тривимірну форму, можливість їх трансформації та деформації, різноманітні композиційні прийоми, необхідно досягти усіляких візуальних ефектів

Спочатку здійснюється розробка ескізних варіантів. На завершальному етапі виконується найвиразніший варіант.

Розмір композиції по більшій стороні – 15см, у висоту – до 30 см. Матеріал – папір, клей ПВА. Відповідні інструменти.

Тема 4. Геометрична форма на площині із включенням літер, що ламають форму. створення тривимірної композиції на основі відомих фігур (куб, циліндр, піраміда) керуючись знаннями про контрасти форм, розмірів, кольору, фактору пропорцій. Використовуючи специфічні характеристики першоелементів та літери включені у тривимірну форму, можливість їх трансформації та деформації, різноманітні композиційні прийоми, необхідно досягти візуального ефекту, зокрема руйнацію форми.

Спочатку здійснюється розробка ескізних варіантів. На завершальному етапі виконується найвиразніший варіант.

Розмір композиції по більшій стороні – 15см, у висоту – до 30 см. Матеріал – папір, клей ПВА. Відповідні інструменти.

Тема 5. Складна динамічна, геометрична форма в просторі.

Образно-просторова пластика на основі геометричних тіл. Завданням передбачається створення виразної тривимірної композиції, де за основу береться цільний лист паперу або його фрагменти і ускладнюється за рахунок різних модифікацій (гофрування, фальцювання, скручування і т.п.)

Формат основи А4. Висота довільна. Матеріали: папір, клей ПВА. Відповідні інструменти.

Тема 6. Складна геометрична форма (аніمالістика).

Образно-просторова пластика на основі геометричних тіл. Завданням передбачається створення виразної тривимірної анімалістичної композиції.

Формат основи А4. Висота довільна. Матеріали: папір, клей ПВА. Відповідні інструменти

різноманітних сполучень вихідних геометризованих елементів.													
		1	4			2							
Змістовий модуль IV. Рапорти													
Тема 1. Метрична повторюваність. Організація метричної композиції.		1	2										
Тема 2. Ритмічна повторюваність. Організація ритмічної композиції.			2										
Тема 3. Контраст та нюанс.			1			2							
Тема 4. Виконання проекту.			1			2							
Заліково- екзаменаційни перегляд													
		1	6			4							
Усього годин		8	24			12							
МОДУЛЬ II													
Змістовий модуль 1. Основи формоутворення тривимірних об'єктів.													
Тема 1. Метричний рапорт з прорізним модулем		4	2			2							
Тема 2. Ритмічний повтор з виклеєним модулем		4	2			2							
Тема 3. Геометрична форма на площині із включенням літер, що підкреслюють форму		4	2			2							

Проміжковий перегляд													
Тема 4. Геометрична форма на площині із включенням літер, що ламають форму		4	2			2							
Тема 5. Складна динамічна, геометрична форма в просторі.		4	1			2							
Тема 6. Складна геометрична форма (аніمالістика)		4	1			2							
Заліково-екзаменаційни перегляд													
		24	10			12							
Усього годин	90	32	34			24							

5. Теми практичних занять

N з/п	Назва теми	Кількість годин
1	МОДУЛЬ І Змістовий модуль 1 Образно-асоціативна композиції Тема 2. Образна композиція. Образна композиція на основі обводу кисті руки власної кисті руки створити графічну композицію. Формат паперу 200х300 мм. Техніка виконання вільна. Матеріали – туш, гуаш, олівець.	2
2	Тема 3. Абстрактна композиція на основі обводу кисті руки. Створити абстрактну графічну композицію. Формат паперу 200х300 мм. Техніка виконання вільна. Матеріали – туш, гуаш, олівець.	2
3	Тема 4. Контрастні асоціативні пари. Формат кожної композиції – 200х300мм; Матеріали – туш, гуаш, можливий колаж, відмивання, бризкання, відбитки, розмазування і т. інше.	2
4	Змістовий модуль 2. Основні властивості композиції Тема 1. Симетрія – як норма прекрасного. Перше – рисунок природного аналога, предмета побуту і т. інше. Друге – стилізований варіант цього аналога з геометричних фігур Формат паперу – 200х300мм. Матеріал – чорна туш, гуаш, перо, циркуль, рейсфедер, лінійка.	2
5	Тема 2. Асиметрія. За темою “Асиметрія” передбачається виконання на одному аркуші двох графічних завдань. Подібно до попереднього завдання, але	2

	виражено асиметрично. Формат паперу 200 X 300мм. Матеріали — чорна туш, гуаш, перо, циркуль, рейсфедер, лінійка.	
6	Тема 3. Статика. Завдання: використовуючи геометричні фігури, створити статичну композицію. Формат паперу 200x300мм. Матеріали — чорна туш, гуаш, перо, циркуль, рейсфедер, лінійка.	2
7	Тема 4. Динаміка як протилежність статичності. Формат паперу 200x300мм. Матеріали — чорна туш, гуаш, перо, циркуль, рейсфедер, лінійка.	2
8	Змістовий модуль III. Основні засоби композиції Стилізація. Пошук комбінаторного елемента на основі природного аналога. Формат паперу 200x300мм. Матеріали — чорна туш, гуаш, перо, циркуль, рейсфедер, лінійка.	2
9	Тема 3. Комбінаторика. Варіанти різноманітних сполучень вихідних геометризаних елементів. Формат паперу 200x300мм. Матеріали — чорна туш, гуаш, перо, циркуль, рейсфедер, лінійка.	2
10	Змістовий модуль IV. Рапорти Тема 1. Метрична повторюваність. Організація метричної композиції.	2
11	Тема 2. Ритмічна повторюваність. Організація ритмічної композиції.	2
12	Тема 3. Контраст та нюанс.	2
13	МОДУЛЬ II Змістовий модуль 1. Основи формоутворення тривимірних об'єктів. Тема 1. Метричний рапорт з прорізним модулем. Матеріали — папір, картон, ножиці, клей, гуаш, циркуль, рейсфедер, лінійка.	2
14	Тема 2. Ритмічний повтор з виклеєним модулем. Матеріали — папір, картон, ножиці, клей, гуаш, циркуль, рейсфедер, лінійка.	2
15	Тема 3. Геометрична форма на площині із включенням літер, що підкреслюють форму. Матеріали — папір, картон, ножиці, клей, гуаш, циркуль, рейсфедер, лінійка.	2
16	Тема 4. Геометрична форма на площині із включенням літер, що ламають форму. Матеріали — папір, картон, ножиці, клей, гуаш, циркуль, рейсфедер, лінійка.	2
17	Тема 5. Складна динамічна, геометрична форма в просторі. Матеріали — папір, картон, ножиці, клей, циркуль, рейсфедер, лінійка.	1
18	Тема 6. Складна геометрична форма (аніمالістика) Матеріали — папір, картон, ножиці, клей, циркуль, рейсфедер, лінійка.	1

6. Самостійна робота

N з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Натурні замальовки для наступного опрацювання, виконання графічної подачі, виклеювання об'ємних композицій. Підготовка інструментів та матеріалів для виконання практичного завдання.	24
	Разом	24

7. Індивідуальні завдання

Пошук ілюстративного матеріалу в бібліотеках та інтернет ресурсах.

8. Методи навчання

Лекції, практичне виконання поставлених завдань, бесіди, обговорення аналогів. Для кращого засвоєння матеріалу використовуються практичні завдання з використанням технічних засобів. На заняттях викладач виявляє ступінь засвоєння матеріалу, обговорює ескізи та виконання практичних завдань. Це дозволяє йому виявити підготовку кожного студента зокрема. Щоразу викладач забезпечує заняття відповідним до теми матеріалом — книгами, взірцями з методфонду, які служать ілюстративним матеріалом та інспірують студентів на пошук джерел виразності форми та способів втілення задуму. Перевіряється, оцінюється і обговорюється кожна робота студента, яку він починає на занятті в аудиторії, а завершує самостійно вдома. Кожен змістовий модуль передбачає індивідуальне завдання у формі короткого завдання по пройденій темі.

9. Методи контролю

Міжсесійний контроль: проміжковий перегляд (авдиторний, кафедральний).

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Залік

Поточне тестування та самостійна робота				Сума
Модуль I				
ЗМ 1	ЗМ 2	ЗМ 3	ЗМ 4	100
20	20	20	20	

Екзамен

Поточне тестування та самостійна робота						Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1						40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6		
10	10	10	10	10	10		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
74 - 81	C	задовільно	
64 - 73	D		
60 - 63	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. навчально-предметний фонд;
2. зразки робіт студентів та художників;
3. опорні конспекти лекцій;
4. навчальні посібники (в електронному вигляді);
5. робоча навчальна програма;
6. засоби підсумкового контролю: семестровий перегляд з оцінюванням навчальних та творчих робіт для контролю знань студентів з навчальної дисципліни «основи композиції»

12. Рекомендована література

Базова

- Богомазов О. Живопис та елементи. – К.: МФ «Відродження», 1996
- Волкотруб И. Т. Основы художественного конструирования. – К.: Вища школа, 1988.
- Костенко Т. В. Основы композиции та тримірного формоутворення. – Харків: ХДАДМ, 2003.
- Михайленко В. С, Яковлев М. І. Основы композиции (геометричні аспекти художнього формотворення). – К.: Каравела, 2004.
- Шпара П.Е. Техническая эстетика и основы художественного проектирования. -К.: Вища школа, 1978.
- Голубева О.Л. Основы композиции .- М.: Издательский дом «Искусство», 2004.

•

Допоміжна

- Арнхейм Р. Искусство и визуальное восприятие. – М.: Прогресс, 1974
- Боднар О.Я. Золотий переріз і неевклідова геометрія в науці та мистецтві – Львів: НВФ «Українські технології», 2005.
- Пидоу Д. Геометрия и искусство. – М.: Мир, 1979.
- Раппопорт С. Х. Неизобразительные формы в декоративном искусстве. - М.: Советский художник, 1968.
- Узоры симметрии / Под редакцией М. Сенешаль и Дж. Флека. - М.: Мир, 1980.

13. Інформаційні ресурси

artlebedev.ru
davidcarsondesign.com

ffffound.com
graphic-design.com

kak.ru
miltonglaser.com

mlmd.ru
paul-rand.com

pinterest.com
sagmeister.com

<http://kompoza.livejournal.com/2010/04/14/>